

**RESTRUKTURYZACJA
REGIONALNYCH RYNKÓW PRACY**

GORZÓW WIELKOPOLSKI - SZCZECIN 1996

Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim
Wydział Ekonomiki i Organizacji Gospodarki Żywnościowej
Akademii Rolniczej w Szczecinie

Instytut Badań Systemowych PAN, Oddział w Szczecinie

Wojewódzki Urząd Pracy w Gorzowie Wielkopolskim

Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa
O/T w Gorzowie Wielkopolskim

Międzynarodowa konferencja

RESTRUKTURYZACJA REGIONALNYCH RYNKÓW PRACY

Praca pod redakcją

prof. dr hab. *Bogdana Krawca*

Gorzów Wielkopolski - Szczecin 1996 r.

Zbiór referatów międzynarodowej konferencji naukowej
w Lubniewicach, która odbyła się w dniach 30-31 maja 1996 r.

Recenzent: prof. dr hab. **Paweł Żukowski**

Skład komputerowy: **Irena Moczulska**

43429 / I

Publikacja dofinansowana przez
Krajowy Urząd Pracy

ISBN 83-85847-36-7

KOMITET PROGRAMOWY

1. **Henryk ANTOSIAK**
Prezes Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa, Warszawa
2. **Andrzej BĄCZKOWSKI**
Minister Pracy i Polityki Socjalnej
3. Prof. dr hab. **Ryszard BUDZIŃSKI**
Instytut Badań Systemowych PAN,
Kierownik Oddziału w Szczecinie
4. Prof. dr hab. **Zygmunt DOWGIAŁŁO**
Przewodniczący Komisji Organizacji
i Zarządzania Gospodarką
Żywnościową PAN, Oddział w Gdańsku
5. **Marlan ECKERT**
Wojewoda Zielonogórski
6. **Zbigniew FALIŃSKI**
Wojewoda Gorzowski - **przewodniczący**
7. **Roman JAGIELIŃSKI**
Wicepremier, Minister Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej, Warszawa
8. **Aleksander ŁUCZAK**
Przewodniczący Komitetu
Badań Naukowych w Warszawie
9. Prof. dr hab. **Tadeusz MADEJ**
Uniwersytet Szczeciński
10. **Jerzy OLSZAK**
Wojewoda Piłski
11. **Andrzej PIŁAT**
Prezes Krajowego Urzędu Pracy, Warszawa
12. **Adam TAŃSKI**
Prezes Agencji Własności Rolnej
Skarbu Państwa, Warszawa

KOMITET ORGANIZACYJNY

Przewodniczący

Bogusław BIL

Wicewojewoda Gorzowski

Sekretarz naukowy

Prof. dr hab. **Bogdan KRAWIEC**

Instytut Badań Systemowych PAN,
Oddział w Szczecinie
Akademia Rolnicza w Szczecinie,

Kazimierz BŁASZCZYK

Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Gorzowie Wielkopolskim

Jan RYDZANICZ

Dyrektor
Wydziału Rolnictwa
Urzędu Wojewódzkiego
w Gorzowie Wielkopolskim

Franciszek KUNCEWICZ

Agencja Własności Rolnej
Skarbu Państwa
O/T w Gorzowie Wielkopolskim
Prodziekan

Dr hab. **Marian MALICKI**

Wydziału Ekonomiki i Organizacji
Gospodarki Żywnościowej
Akademii Rolniczej w Szczecinie

Sekretarz

Alfreda WINNICKA

Instytut Badań Systemowych PAN,
Oddział w Szczecinie

Magda PALIWODA

Gabinet Wojewody Gorzowskiego

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA A RESTRUKTURYZACJA REGIONÓW

Jerzy Hołubiec, Stanisław Piasecki

Instytut Badań Systemowych PAN, Warszawa

Wstęp

Celem niniejszego referatu jest analiza wpływu niektórych elementów międzynarodowej polityki gospodarczej na restrukturyzację regionów, a zwłaszcza regionalnych rynków pracy.

Tradycyjnie zwykło się uważać, że na problemy restrukturyzacji, bezrobocia, wzrostu gospodarczego poszczególnych krajów, wpływają głównie czynniki wewnętrzne. Stąd wszystkie (lub prawie wszystkie) teorie ekonomiczne odnoszą się do analizy wpływu czynników wewnętrznych.

Obecnie sytuacja zmieniła się, na rozwój gospodarek narodowych decydujący wpływ mają czynniki zewnętrzne. Ale rola tych czynników zewnętrznych jest mało znana i często niedoceniana.

1. Model gospodarki

Rozpatrzmy gospodarke w której wyróżniamy dwa sektory symbolizujące produkcję rolną i przemysłową.

Przyjmujemy, że każda z gospodarek utrzymuje własne społeczeństwo o liczebności L , określonym poziomie życia (mierzonym poziomem spożycia p dobra przemysłowego na głowę ludności) oraz określonej strukturze konsumpcji γ . Tak więc L jest liczbą ludności, p - ilością fizyczną jednostek dobra przemysłowego zużywanego przez jedną statystyczną osobę w ciągu zadanego okresu, (w naszym przypadku - roku). Natomiast γ jest ilorazem ilości jednostek dobra rolnego zużywanego przez społeczeństwo

w ciągu roku do ilości jednostek dobra przemysłowego zużywanego przez to samo społeczeństwo w ciągu tego samego okresu (jednego roku). Iloczyn $p \cdot L$ określa wielkość zużycia dobra przemysłowego w ciągu roku przez całe społeczeństwo, a iloczyn $\gamma \cdot p$ określa roczne zużycie dobra rolnego przez statystycznego obywatela.

Wszystkie te wielkości zależą od czasu t wyrażonego w latach: $L(t)$, $p(t)$, $\gamma(t)$. Załóżmy dalej, że wielkość γ nie zależy od czasu, jest wielkością stałą $\gamma = const$. Natomiast liczba ludności jest związana zależnością

$$q = \frac{L(t+1)}{L(t)} \quad (1)$$

tak, że jeżeli liczba ludności w chwili $t = 0$ jest równa L_0 to w chwili $t > 0$ jest określona iloczynem

$$L(t) = q^t \cdot L_0, \quad \text{przy tym } q > 1 \quad (2)$$

Założmy, że celem rozwoju gospodarki jest maksymalizacja poziomu życia $p(t)$.

Działalność sektorów: rolnego i przemysłowego jest możliwa dzięki pracy społeczeństwa, które jest trzecim sektorem każdej gospodarki.

Intensywność produkcji tych sektorów związana jest z liczbą pracujących, od czego zależy bezpośrednio poziom bezrobocia.

Sektor rolny wytwarza dobra spożywcze konsumowane przez społeczeństwo, zużywając do tego celu określoną ilość dobra przemysłowego oraz wykorzystując powierzchnię uprawną terytorium państwa. Założymy, że na każdą jednostkę dobra rolnego, zużywanych jest b_{Mz} jednostek dobra przemysłowego. Wielkość b_{Mz} jest więc współczynnikiem zużycia dobra przemysłowego na jednostkę wytwarzanego dobra rolnego. Wielkość rocznej produkcji sektora rolnego oznaczmy symbolem $\alpha_z(t)$. Produkcja ta jest zużywana na potrzeby społeczeństwa, to znaczy zacho-

dzi równość

$$\alpha_z(t) = \gamma \cdot p(t) \cdot L(t) \quad (3)$$

Sektor przemysłowy gospodarki wytwarza dobra przemysłowe, które są zużywane przez społeczeństwo, przez sektor rolny, a ponadto jego część musi zostać przeznaczona na inwestycje zapobiegające postępującej degradacji majątku produkcyjnego, wynikającej z fizycznego zużycia maszyn, budynków, infrastruktury transportowej itp.

Wielkość przeznaczona na inwestycje może przewyższać ubytki spowodowane eksploatacją parku maszynowego sektora przemysłowego. Wtedy możliwości tego sektora mierzone maksymalną możliwością produkcyjną A_M będą wzrastały z roku na rok. W przeciwnym przypadku - będą malały. Sektor przemysłowy w naszym modelu jest scharakteryzowany tylko jedną liczbą - współczynnikiem a_M efektywności nakładów inwestycyjnych. Jeżeli symbolem U_M oznaczymy ilość jednostek dobra przemysłowego przeznaczonego na inwestycje to uzyskany przyrost ΔA_M możliwości tego sektora będzie równy

$$\Delta A_M = a_M \cdot U_M \quad (4)$$

Zauważmy, że wartość tego współczynnika zależy zarówno od sprawności procesu produkcyjnego jak i inwestycyjnego.

Ponieważ proces inwestycyjno-odtworzeniowy trwa określony okres czasu (cykl inwestycyjny) τ lat, to uwzględniając zależności czasowe, wyrażenie powyższe należy zapisać w postaci

$$\Delta A_M(t) = a_M \cdot U_M(t - \tau) \quad (5)$$

Przyjmujemy, że w naszym modelu $\tau = 1$ rok, a więc równanie powyższe ma postać

$$\Delta A_M(t) = a_M \cdot U_M(t - 1) \quad (6)$$

Następnie przyjmijmy, że okres zużycia parku maszynowego w sektorze przemysłowym jest także równy jednemu okresowi rocznemu. W rezultacie tych upraszczających założeń, otrzymane możliwości produkcyjne sektora przemysłowego w roku t są określone równaniem

$$A_M(t) = a_M \cdot U_M(t - 1) \quad (7)$$

przy tym a_M jest liczbą większą od jedności.

Wielkość rocznej produkcji przemysłowej $\alpha_M(t)$ w roku t musi zatem spełniać ograniczenia

$$0 \leq \alpha_M(t) \leq A_M(t) \quad (8)$$

Także wielkość $U_M(t)$ nie może być wybrana dowolnie, musi ona spełniać ograniczenia

$$\alpha_M(t) = U_M(t) + \alpha_z(t) \cdot b_{Mz} + p(t) \cdot L(t) \quad (9)$$

Z ograniczonej możliwości produkcji dóbr przemysłowych wynika ograniczenie możliwości produkcji dóbr rolnych, gdyż na każdą jednostkę wytwarzanego dobra spożywczego zużywamy b_{Mz} jednostek dobra przemysłowego, którego nie możemy więcej wytworzyć aniżeli $A_M(t)$.

Podsumowując rozważania otrzymamy model gospodarki opisany dwoma równaniami

$$\alpha_M(t) = p(t) \cdot L_0 \cdot q^t + U_M(t) + b_{Mz} \cdot \alpha_z(t) \quad (10)$$

$$\alpha_z(t) = \gamma \cdot p(t) \cdot L_0 \cdot q^t \quad (11)$$

wraz z ograniczeniem

$$0 \leq \alpha_M(t) \leq a_M \cdot U_M(t - 1) \text{ dla } t = 1, 2, \dots \quad (12)$$

Ponieważ maksymalizujemy wartość $p(t)$ - poziomu konsumpcji więc będziemy przyjmowali równość

$$\alpha_M(T) = a_M \cdot U_M(t - 1) \quad (13)$$

Oznacza to, że możliwości produkcyjne przemysłu są w pełni wykorzystywane.

2. Międzynarodowa współpraca gospodarcza

Założmy, że rozpatrujemy dwa współpracujące ze sobą kraje. Pozostawmy oznaczenia dla gospodarki jednego kraju jak wyżej, natomiast wszystkie wielkości dotyczące drugiej gospodarki oznaczmy górnym indeksem "prim". Tak więc dla drugiej gospodarki mamy następujący układ równań:

$$\alpha'_M(t) = p'(t) \cdot L'_0 \cdot q^t + U'_M(t) + b'_{Mz} \cdot \alpha'_z(t) \quad (14)$$

$$\alpha'_z(t) = \gamma \cdot p'(t) \cdot L'_0 \cdot q^t \quad (15)$$

wraz z równością

$$\alpha'_M(t) = a'_M(t) \cdot U_M(t - 1) \quad (16)$$

Powyższe oznacza przyjęcie dla obu gospodarek takiej samej struktury spożycia γ oraz takiego samego współczynnika wzrostu liczby ludności q .

Rozpatrzmy dwa przypadki.

Przypadek 1. Przyjmijmy, że w chwili $t = 0$ nastąpiło połączenie gospodarek procesem kooperacyjnym. Wtedy modelem tak połączonych gospodarek będzie układ równań

$$\alpha_M(t) + \alpha'_M(t) = \quad (17)$$

$$(p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0)q^t + U_M(t) + U'_M(t) + b_{Mz} \cdot \alpha_z(t) + b'_{Mz} \cdot \alpha'_z(t)$$

$$\alpha_z(t) + \alpha'_z(t) = \gamma(p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0)q^t \quad (18)$$

$$\alpha_M(t) + \alpha'_M(t) = a_M \cdot U_M(t-1) + a'_M \cdot U'_M(t-1) \quad (19)$$

Zauważmy, że jeżeli zachodzi nierówność $a_M > a'_M$ to nie jest celowym rozwijanie sektora przemysłowego gospodarki drugiej, gdyż większa jest efektywność inwestycji w gospodarce pierwszej. W takim przypadku należy przyjąć dla wszystkich $U'_M(t) = 0$ $t = 1, 2, \dots$

Identyczny wniosek można wysunąć, gdy zachodzi nierówność $b_{Mz} < b'_{Mz}$. Mianowicie, na wytworzenie jednostki dobra spożywczego potrzeba mniejszych nakładów w gospodarce pierwszej. W takim więc przypadku, należy przyjąć $\alpha'_z(t) = 0$ dla $t = 1, 2, \dots$

Przyjęte założenia odpowiadają sytuacji, gdy jedna z gospodarek jest gorsza od drugiej pod każdym względem.

Dla opisanej sytuacji wynikowy model będzie miał postać:

$$\alpha_M(t) = [p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0]q^t + U_M(t) + b_{Mz} \cdot \alpha_z(t) \quad (20)$$

$$\alpha_z(t) = \gamma \cdot [p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0]q^t \quad (21)$$

$$\alpha_M(t) = a_M \cdot U_M(t-1) \quad (22)$$

Gospodarka mniej sprawna upada.

Gospodarka sprawniejsza musi na siebie przyjąć obowiązek zaspokojenia potrzeb obydwu społeczeństw. Nic więc dziwnego, że poziom życia społeczeństwa pierwszego musi zmaleć. Jednocześnie sektory przemysłowy i rolny drugiej gospodarki doprowadzone są do całkowitego upadku, a społeczeństwo drugie traci pracę pozostając na utrzymaniu pierwszego. Powstaje olbrzymie bezrobocie.

Upadek jednej z gospodarek wynika z faktu, że spada popyt na jej wyroby (które są bądź gorsze jakościowo, bądź droższe) konkurując na wspólnym rynku z wyrobami lepszymi, co prowadzi do upadku tych

przedsiębiorstw. Jednocześnie ekonomiczniej jest rozwijać zakłady nowoczesne, aniżeli utrzymywać zakłady technologicznie przestarzałe.

W ten sposób międzynarodowa współpraca gospodarcza wymusza na gospodarce słabszej konieczność jej restrukturyzacji.

Przypadek 2. Rozpatrzmy teraz przypadek, gdy jedna ze stron ma efektywniejszy przemysł, a druga - rolnictwo. Zachodzi wówczas

$$a_M > a'_M \quad (23)$$

oraz

$$b'_{Mz} < b_{Mz} \quad (24)$$

Jest to sytuacja korzystnej kooperacji. Pierwsza gospodarka ma sprawniejszy przemysł, a druga rolnictwo. Wtedy najkorzystniejszą strategią rozwoju będzie przyjęcie następujących równości:

$$U'_M(t) = 0 \quad (25)$$

$$\alpha_z(t) = 0 \quad (26)$$

dla $t = 1, 2, \dots$

Układ równań opisujących tę sytuację będzie miał postać

$$\alpha_M(t) = (p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0)q^t + U_M(t) + b'_{Mz} \cdot \alpha'_z(t) \quad (27)$$

$$\alpha'_z(t) = \gamma \cdot (p(t) \cdot L_0 + p'(t) \cdot L'_0)q^t \quad (28)$$

$$\alpha_M(t) = a_M \cdot U_M(t-1) \quad (29)$$

Rozważmy ten układ równań. W celu uproszczenia przyjmiemy założenie, że

$$k = \frac{p(t)}{p(t-1)} = \frac{p'(t)}{p'(t-1)} \quad (30)$$

Oznacza ono, że procentowy przyrost poziomu konsumpcji dla obu społeczeństw przyjęliśmy taki sam. Nie oznacza to jednak, że poziomy konsumpcji obu społeczeństw są równe. Sytuacja taka może zaistnieć tylko w tym przypadku, gdy początkowe poziomy konsumpcji $p(0) = p_0$ oraz $p'(0) = p'_0$ są równe. W naszym przypadku niech $p_0 \neq p'_0$. Powinno oczywiście zachodzić $k > 1$.

Wykorzystując to oznaczenie możemy zapisać

$$\alpha_M(t) = B_t \cdot k_t \cdot (1 + \gamma \cdot b'_{Mz}) + U_M(t) \quad (31)$$

$$\alpha'_z(t) = B_t \cdot k_t \cdot \gamma \quad (32)$$

$$U_M(t) = a_M \cdot U_M(t) \quad (33)$$

gdzie $B_t = (p_0 \cdot L_0 + p'_0 \cdot L'_0) \cdot q^t$, $k_t = k'_t$.

Oznaczmy następnie produkcję czystą sektora przemysłowego symbolem ϕ

$$\phi(t) = \alpha_M(t) - U_M(t) \quad (34)$$

Otrzymamy wtedy

$$\phi(t) = D \cdot B_t k_t \quad (35)$$

$$\alpha'_z(t) = B_t \cdot k_t \cdot \gamma \quad (36)$$

$$k_t = \frac{V(t)}{D \cdot B_t} \quad (37)$$

gdzie $D = (1 + b'_{Mz} \cdot \gamma)$.

Jednocześnie mamy

$$\phi(t) = \alpha_M(t) - U_M(t) \quad (38)$$

$$\alpha_M(t) = a_M \cdot U_M(t - 1) \quad (39)$$

Założymy liniową zależność między nakładami na rozwój sektora przemysłowego w kolejnych latach czyli

$$U_M(t) = \nu \cdot U_M(t-1) \quad (40)$$

Dla zapewnienia wzrostu musi być spełniona nierówność $\nu > 1$.

Przy takim założeniu otrzymamy następujące rozwiązanie modelu dwóch kooperujących gospodarek:

$$\alpha_M(t) = a_M \cdot \nu^{t-1} \cdot U_M(0) \quad (41)$$

$$\alpha'_z(t) = (a_M - \nu) \cdot \nu^{t-1} \cdot \frac{\gamma}{D} \cdot U_M(0) \quad (42)$$

$$U_M(t) = \nu^t \cdot U_M(0) \quad (43)$$

$$k_t = \frac{(a_M - \nu) \cdot \nu^{t-1}}{B_t \cdot D} \quad (44)$$

gdzie $U_M(0)$ jest zastanyimi nakładami inwestycyjno-odtworzeniowymi w chwili początkowej $t = 0$.

Przy określeniu najlepszej strategii inwestycyjnej, maksymalizującej poziom spożycia, niezbędne jest określenie chwili $T \geq 1$, dla której wartość maksymalna spożycia ma być osiągnięta.

Przykładowo, gdy $T = 1$ to $\nu = 0$. Załóżmy, że zadany jest horyzont planowania $T = i$, że zależy nam na maksymalizacji wartości k_t . Wtedy optymalną wartością będzie:

$$\nu^* = a_M \cdot \frac{T-1}{T} \quad (45)$$

Jeśli podstawimy tę wartość, to otrzymamy

$$a_M(t) = a'_M \left(\frac{T-1}{T} \right) \cdot U_M(0) \quad (46)$$

$$U_M(t) = a_M^t \cdot \left(\frac{T-1}{T} \right)^t \cdot U_M(0) \quad (47)$$

$$\alpha'_z(t) = \left(\frac{a_M}{T}\right) (T-1)^{t-1} \cdot \frac{\gamma}{D} \cdot U_M(0) \quad (48)$$

$$k_t = \frac{a_M}{T \cdot q} \cdot \left(\frac{a_M}{q} \cdot \frac{T-1}{T}\right)^{t-1} \cdot \frac{U_M(0)}{(1 + \gamma \cdot b'_{Mz}) \cdot (p_0 \cdot L_0 + p'_0 \cdot L'_0)} \quad (49)$$

Aby więc następował wzrost poziomu konsumpcji musi być spełniona nierówność

$$\frac{a_M}{q} \cdot \frac{T-1}{T} > 1 \quad (50)$$

Jeżeli nierówność jest spełniona, to kooperacja zapewnia wzrost poziomu życia obu społeczeństw. Zauważmy przy tym, że wzrost ten zależy w naszym modelu wyłącznie od wartości a_M , przy tym nie jest możliwe zapewnienie wzrostu, jeżeli wartość q przewyższa wartość a_M . Im bardziej a_M przewyższa q tym szybciej możemy osiągnąć wzrost poziomu życia.

W ramach korzystnej kooperacji między dwoma gospodarkami: przemysłową i rolną, tempo ich rozwoju gospodarczego zależy od sprawności rozwojowej (inwestycyjnej) przemysłu, przy tym wzrost poziomu życia tych społeczeństw jest możliwy tylko w przypadku, gdy tempo przyrostu ludności jest mniejsze od współczynnika efektywności nakładów inwestycyjnych.

W rozważanym przypadku (korzystnej kooperacji) sprawy bezrobocia nie nabierają tak drastycznego charakteru jak w przypadku poprzednim (brak warunków ekonomicznych dla korzystnej współpracy).

3. Bezrobocie a polityka celna i migracyjna

Rozpatrzone powyżej dwa przypadki międzynarodowej współpracy gospodarczej powodują radykalny wzrost bezrobocia w jednym kraju (przypadek pierwszy) lub pozostawiają sytuację bez większych zmian (przypadek drugi). Zatrzymajmy się na przypadku pierwszym.

Kraj upadający może próbować się bronić za pomocą barier celnych lub kontyngentów, tak aby przynajmniej niektóre gałęzie gospodarki słabszej osiągnęły poziom umożliwiający im walkę konkurencyjną na wspólnym rynku. Wtedy bariery celne można likwidować.

Takiej polityce przemysłowej zawdzięczają swój rozwój obecne potęgi gospodarcze, które aktualnie propagują zniesienie wszelkich barier celnych na świecie. Leży to w ich interesie. Jeżeli zniesione zostaną cła, to - mimo współpracy - gospodarka silniejsza nie dąży na ogół do wyrównania poziomu życia społeczeństwa o gospodarce słabszej do swojego poziomu. Uzależniając albo całkowicie likwidując gospodarkę słabszą może poziom ten dowolnie regulować.

W ten sposób można wpływać bezpośrednio na poziom bezrobocia w kraju słabszym. Zjawiska takie obserwujemy obecnie na świecie, coraz bardziej pogłębia się przepaść ekonomiczna między krajami bogatymi ("północ") i biednymi ("południe").

Sytuacja taka wywołuje w następstwie ruchy migracyjne ludności z krajów biednych do bogatych, ale przeciwstawiają się temu zdecydowanie kraje bogate, broniąc wysokiego poziomu życia swych obywateli.

Tak więc zasada swobodnego przepływu dóbr, kapitału i pracy została złamana przez państwa bogate - została tylko zasada swobodnego przepływu dóbr i kapitału z jednoczesnym stawianiem barier ochronnych przed napływem obcej siły roboczej.

Mamy tu zatem do czynienia z bezpośrednim wpływem polityki na wielkość bezrobocia.

4. Uwagi końcowe

Przedstawione poprzednio rozważania ukazują jedynie niektóre elementy międzynarodowej polityki gospodarczej wpływające na restrukturyzację regionów (krajów), a zwłaszcza restrukturyzację rynków pracy.

Ograniczona objętość niniejszego artykułu nie pozwala na szersze omówienie tematu, poprzez uwzględnienie m.in. takich elementów jak ceny międzynarodowe, ogólnoświatowa polityka handlowa (dawniej GAT, obecnie WTO), wreszcie Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy.

Zwróćmy jedynie uwagę na problem cen międzynarodowych, a zwłaszcza relacji między nimi. Otóż światowe potęgi gospodarcze swoim eksportem i importem wpływają znacząco na wielkość wymiany światowej. Mogą one wpływać przez to na zmianę struktury cen światowych w taki sposób, aby zapewnić sobie najkorzystniejsze warunki kooperacji finansowej. Tracą na tym na ogół kraje biedniejsze, co rzutuje bezpośrednio na poziomy ich bezrobocia oraz zwiększa dystans między nimi a krajami bogatymi.

Literatura

1. Hołubiec J. *East-West int. economic cooperation*, New problems in development stability. In: Proc. 1993 IEEE In. Conf. on Systems, Man and Cybernetics, Lille, Vol. 2, pp. 427-434.
2. Hołubiec J., Piasecki St. *Regional development and economic policy*. In: Supplementary Ways for Increasing International Stability - SWIIS 95, IFAC. Proc. of Int. Conf., Pergamon Press (w druku).
3. Piasecki St. *The International economic cooperation*. Theoretical foundation, Polish Ac. of Sciences, Systems Research Inst., Warsaw, 1992.
4. Piasecki St. *Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki* (materiały nie publikowane), IBS-PAN, Opracowanie wewnętrzne, Warszawa, 1994.

IBS

43429 /
I

RESTRUKTURYZACJA REGIONALNYCH RYNKÓW PRACY

ISBN 83-85847-36-7